ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

การประเมินผล โครงการเร่งรัคการผลิตและปรับปรุง คุณภาพข้าวขาวคอกมะลิ ปี2540ในจังหวัดอุตรคิตถ์

ชื่อผู้เขียน

นางสาวประไพศรี บุรีคำ

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(เกษตรศาสตร์)

สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กฐิน	ศรีมงคล	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประทีป	คชศิลา	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คุษฎี	ณ ถ้าปาง	้ กรรมการ
รองศาสตราจารย์ คร. ไพบูลย์	สุทธสุภา	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลและ ศึกษา ปัญหา-อุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอ แนะในการคำเนินงานตาม โครงการเร่งรัคการผลิตและปรับปรุงคุณภาพข้าวขาวคอกมะลิ ปี 2540 ใน จังหวัดอุตรคิตถ์

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรที่ร่วมโครงการฯในท้องที่อำเภอเมืองและอำเภอ พิชัยที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 138 รายโคยใช้แบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อ มูล โคยใช้ค่า ร้อยละ ค่า เฉลี่ย และส่วนเบี้ยงเบนมาตรฐาน

จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 46 ปี จบการศึกษาภาคบังคับ และเป็นหัวหน้าครัวเรือน มีพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมดเฉลี่ย 15 ไร่ เป็นพื้นที่ปลูกข้าวหอมมะลิ 5 ไร่ ใน ค้านเทคโนโลยีและสภาพการผลิตข้าวของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เตรียมคินไม่ครบทุก ขั้นตอนตามคำแนะนำ ร้อยละ 61 ของเกษตรกรปลูกข้าวค้วยการทำนาคำ เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าว หอมมะลิในช่วงกลางเคือนกรกฎาคมถึงค้นเคือนสิงหาคม ตามคำแนะนำของทางราชการอัตราเมล็ด พันธุ์ที่ใช้ 15 ก.ก. / ไร่ เกษตรกรร้อยละ 31 เท่านั้นที่มีการใส่ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยพืชสดก่อนการปลูก ข้าวเกษตรกรส่วนใหญ่ใส่ปุ๋ยเคมีในนาข้าว รวม 2 ครั้ง ส่วนใหญ่เกษตรกรนำข้าวเปลือกไปขายให้กับ พ่อค้าในตัวเมืองจังหวัดอุตรดิตถ์

ผลการประเมินผลโครงการฯ ตามวัตถุประสงค์และกิจกรรมต่างๆ นั้นพบว่าเกษตรกรทุกราย ซื้อเมล็คพันธุ์จากโครงการ ฯ ในราคากิโลกรัมละ 2 บาท แล้วนำไปปลูกจริงซึ่งเป็นไปตามวัตถุ ประสงค์ของโครงการ ส่วนประเด็นที่ให้เกษตรกรปลูกถั่วเขียวก่อนการปลูกข้าวนั้น เกษตรกรปฏิบัติ ได้จริงเพียงร้อยละ 74 เกษตรกรทุกราย ยอมรับว่ามีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตข้าวขาวคอก มะถิมากขึ้น เกษตรกรเกือบทั้งหมดมีการพบปะเจ้าหน้าที่ของโครงการ ๆ เป็นประจำตลอดช่วงการ ผลิตข้าวขาวดอกมะลิและมีเกษตรกรร้อยละ 44 ที่จัดทำแปลงพันธุ์ข้าวไว้ใช้เองในปีต่อไป ส่วน เกษตรกรที่ไม่ได้ทำเนื่องจากเกรงว่าจะมีข้าวพันธุ์อื่นปน ผลผลิตข้าวที่เกษตรกรได้รับ เฉลี่ยไร่ละ 457 กก. / ไร่ ซึ่งสูงกว่าเป็นหมายที่ตั้งไว้คือ 320 ก.ก. / ไร่ เกษตรกรที่ปลูกข้าวได้ผลผลิตสูงกว่าเป้า หมาย คิดเป็นร้อยละ 86 เมื่อนำข้าวเปลือกไปขัดสีเป็นข้าวสารแล้วได้ต้นข้าวร้อยละ 38 ใกล้เคียงกับ เป้าหมายที่ตั้งไว้คือ ร้อยละ 40

สำหรับ ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร นั้น พบว่า เมล็คพันธุ์ข้าวจากโครงการฯ มี พันธุ์อื่นเจือปน เกษตรกรไม่มีระยะเวลาปลูกที่เหมาะสมและเกษตรกรยังคงมีความต้องการให้จังหวัด อุตรคิตถ์จัดให้มีโครงการนี้ต่อไป โดยแก้ไขปัญหาเมล็คพันธุ์ปนที่เกษตรกรบางส่วนได้รับและให้ จังหวัดจัดสรรเมล็คพันธุ์ต่อไร่ให้สูงกว่านี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ ในระดับอำเภอและจังหวัด ควรจัดทำเขตส่งเสริมการผลิตข้าวขาวคอกมะลิตามศักยภาพของพื้นที่และส่งเสริมให้มีการรับซื้อข้าว หอมมะลิในราคาที่สูงกว่าข้าวเปลือกเจ้าเมล็ดยาวชนิคอื่น ๆ เพื่อจูงใจให้เกษตรกรมีการผลิตข้าวหอม มะลิมากขึ้น Independent Study Title

An Evaluation of the Campaign on the Production and Quality

Improvement of Khao Dok Mali Rice at Uttaradit Province in

1997

Author

Miss Prapisri Bureekum

M.S. (Agriculture)

Agricultural Extension

Examining Committee:

Asst.Prof. Katin

Srimongkol

Chairman

Asst.Prof. Prateep

Kochsila

Member

Asst.Prof. Dusdee

Nalampang

Member

Assoc.Prof. Dr. Paiboon Suthasupa

Member

Abstract

The purpose of this study was to evaluate and study the problems, obstacles and recommendations of the Campaign on the Production and Quality Improvement of Kha Dok Mali Rice at Uttaradit Province in 1997.

Population studied was the 138 farmers of Muang and Pichai Districts by Purposive Sampling. The data analysis was done through the Descriptive Statistics, e.g. Percentage, Means and Standard Deviations.

From research finding, it was found that most farmers were male, with average age of 46 years, finished compulsory education and being household heads with 15 rai of rice growing land and 5 rai for growing Khao Dok Mali Rice.

From Production Technology aspect, it was found that the majority of farmers improperly prepared land as recommended. Sixty-one of them did transplanted paddy farming. They grew Khao Dok Mali Rice in the middle of July and the beginning of August with 15 kg/rai of seed. Only 32% used green manure or organic fertilizer before planting. They used inorganic fertilizer twice. Most farmers brought Khao Dok Mali Rice to sell to merchants in town of Uttaradit Province.

An evaluation by objectives and activities found that every farmer brought rice seed from the Project 2 Baht/kg, and did plant it as planned. Only 74% of the farmers planted mung bean before rice. Everyone accepted that they increasingly got the knowledge of Khao Dok Mali Rice

growing technology. Almost all farmers had contacted with officials regularly during the time of planting but only 44% of them prepared their own fields for the following year. As for those who did not do it because they were afraid of mixture of other strains. Average yield was 457 kg,/rai which higher than the target of 320 kg,/rai. Farmers growing rice higher than target for 86%. As for milling, the formes received milled rice 38% which was close to the target of 40%.

As for problem and farmers' suggestion, The farmers said that rice seed form the Project was mixed with other rice strains. Farmers hadn't the right time to grow rice but still need the Project to carry on if mixed rice strains' problem was solved and they still needed the officials to increasingly provides the seed per rai.

It was suggested that extention agent should set up zoning for Khao Dok Mali's production at the appropriate areas and Khao Dok Mali price should be fixed higher than other long-grain rice to increse production incentive.